

KÜÇÜK CESUR KAFA

Sima ÖZKAN¹

KİTAP İNCELEMESİ²:

COSIMA

Grazia Deledda

Türkçesi: Leyla Tonguç Basmacı

Bir yazarın, çocukken yazma merakının nasıl geliştiği, yazma derdine nasıl düştüğü, yazar olmaya nasıl heves ettiği, buna nasıl karar verdiği; o yaşlarda ailesini, yaşadığı yeri, dünyayı, doğayı nasıl “gördüğü” benzersiz bir okuma deneyimidir. Bu okuma keyfinin tadını bir kere almış ve bu tarz otobiyografik romanların peşine düşmüş bir yazar olarak Gerald Durrell’in *Büyüülü Adası*’sı, Patrick Süskind’in *Herr Sommer’in Öyküsü* ne ise, Grazia Deledda’nın *Cosima*’sı da kitaplığında aynı yeri aldı. Bir yazarın çocukluğuyla tanışmaya ve onun hayatını kendi üslubuyla yaşamaya çağırın bir anlatı olarak *Cosima*’yı yukarıda değindiğim diğer iki romanla aynı paydada toplayan bir diğer nokta da doğanın, yazarın kişiliğinin ve dilinin inşasındaki önemi.

1926’da Nobel Edebiyat Ödülü’nü alan ikinci kadın yazar (İsveçli Selma Lagerlöf’ten sonra) ve ilk İtalyan kadın yazardır. 1871’de Sandinya’nın dağlık bir şehri olan Nuoro’da doğdu. Toprak sahibi, varlıklı bir ailenin çocuğuydu. İlk öyküleri ve şiirleri 1886’da, henüz on beş yaşındayken Sandinya gazetelerinde yayımlandı. Eserlerinde Sandinya insanının zorlu yaşamını işledi. Günümüzde İtalyan edebiyatının en önemli gerçekçi, doğalcı yazarlarından biri sayılan Grazia Deledda’nın diğer ismidir Cosima.

Grazia Deledda, 19. yüzyılın son yıllarında doğduğu Sandinya Adası’ndaki çocukluğunu, hayal gücüyle ve kurguyla bezeyip anlatıyor romanında. Romanın, yazarın ölümünden sonra keşfedildiğini ve yarım kalan bir metin olduğunu da belirtmeliyim. Bu küçük, izole adada, dik başlı ve hayalperest, asi ve yaratıcı, son derece renkli bir karakter şekilleniyor. Bambaşka dünyaları, yaşadıklarıyla değil yazdıklarıyla keşfetmeye niyetli bir genç kıza dönüşürken hayat, ailesine yıkıcı değişimler de getiriyor; bu esnada taşra hayatının izole ve geleneksel yapısı aşkları, düşleri, ailevi ilişkileri baskı altına alıyor.

“Ağabeyinin kitaplarıyla evdeki diğer kitapları gizli gizli okurken bile kendisinininkinden farklı, uzak hayatları düşünür ve onları geçmişten tanıyormuş gibi hissederdi.”

¹ Çevirmen-Yazar, simaozkan88@gmail.com

² Bu bölüm hakem incelemesi dışındadır.

Grazia Deledda, doğduğu ve çocukluğunu geçirdiği Sardinya Adası'nı eserlerinin merkezi haline getirmekle kalmamış; adanın doğasını, âdeta romanın bir karakterine dönüştürmüş. Bu otobiyografik romanda Deledda çocukluğuna ve genç kızlığına dönüp anılarıyla ördüğu edebi kişiliğini, kariyerini resmediyor. Örgün eğitimin nadir, meslek olarak yazarlık seçiminin çılgnlık olduğu yıllarda Deledda, içindeki yaratıcılığı çok küçük yaşlarında bile ailesine ve arkadaşlarına karşı savunur. İçindeki sesi kimsenin susturmasına izin vermiyor: *“Cosima benüz okuma yazma bilmiyor ama resimleri anlıyordu ve her ne kadar dokunması yasak olsa da büyük bir kitabın kocaman sayfalarını, daba doğrusu sarı noktalarla kaplı açık mavi kartonlarını yavaş yavaş çeviriyordu, Cosima o noktaların ne olduğunu biliyordu, onlar gökyüzü atlasındaki yıldızlardı.”*

Onu onaylamayanlarla verdiği mücadele bir yana, adadaki yaşamı da çetin bir macera. Sardinya'nın tepelerindeki doğanın kendisi kadar vahşidir. Dağlar, inişli çıkışlı tepeler, çıplak ovalar, üzüm bağları, uzaklardan göz kırpan deniz, manzaralar ve sesler, tatlar ve kokularla dokunmuş doğa, romanın diğer en güçlü karakteridir... Asi doğa, asi bir çocuğa hayata dair kavrayışta özel bir gözlem gücü kazandırır. İtalya anakarasından uzakta, denizden uzakta, dağa, dağdaki haydutlara, efsanelere yakın bir hayat... Deniz, Cosima'nın kırlanđıçlar gibi aşmayı hayal ettiği bir çöldür ve çölü aşarken heybesinde sadece hikâyeleri vardır: *“Ama küçük öğrencimizin ilgisini en çok çeken şey Signor Carlino'nun kitapçısıydı, çünkü orada defter, mürekkep ve kalem uçları, yani kelimelerin, kelimelerden de çok insanın düşüncelerinin işaretlere dönüştürülmesine izin veren bütün o büyüü şeyler satılırdı.”*

Bu “küçük yazar”ın “cesur kafası”na bir moda dergisine yazdığı hikâyelerden birini gönderme fikri gelir. Ancak yayıncının dikkati çeken, Cosima'nın yazdığı öykü değil, hikâyenin yanına hayatını, ortamını, hayallerini özetleyen “şirin” bir mektup iliştirmiş olmasıdır.

“Bundan sonra her şey kendi içinden, kendi ruhunun gizeminden doğmalıydı.” Kitap tutkusunun, onu iyi bir eş bulmaktan, iyi bir eş olmaktan uzaklaştıracadığı düşünüyordu ailesi. Oysa o başka diyarları, başka denizleri, denizin karşıındaki anakarayı yazdıklarını açacağı yolla keşfedeceğinin bilincindeydi. Öyle de oldu...